

Abstrakt

Disertační práce se zabývá na příkladu několika modelových oblastí vývojem farní sítě a rekonstrukcí farních hranic ve středověku. Výzkum je založen na středověkých pramenech a retrospektivním průmětu raně novověkých pramenů. Z území arcijáhenství kouřimského byly vybrány dvě modelové oblasti, na jejichž území proběhla kolonizace z větší části až v průběhu vrcholně středověké kolonizace ve 13. století. Jedná se o území středověkého děkanátu havlíckobrodského a Černokostecko. Pro tyto oblasti byly využity kromě nemnoha středověkých pramenů zejména prameny 17. a 18. století.

Jako poslední modelové území bylo vybráno Staré Město pražské, kde můžeme pozorovat na rozdíl od dvou předchozích modelových oblastí hustou kostelní síť a její vývoj již od raného středověku. Hlavním důvodem pro výběr Starého Města je neobyčejně bohatá pramenná základna, kterou lze pro rekonstrukci farní sítě využít a překlenout tak pramenný hiát, se kterým se věda obvykle setkává v předbělohorském období při pokusech o rekonstrukci farních hranic v nějaké oblasti v plošném měřítku. Důležitým přínos představuje zcela nový metodický přístup rekonstrukce farních hranic kombinující farní soupisy a farní příslušnost jednotlivých domů.

Výsledkem rekonstrukčního pokusu je soubor map, který znázorňuje vývoj farní sítě na modelových územích od středověku do 19. století. Ukazuje se, že od doby stabilizace farních hranic, nejpozději v průběhu 14. století, nedocházelo k výrazným změnám v jejich struktuře především ve venkovském prostředí až do novověku. Přímé důkazy se však na území havlíckobrodského děkanátu podařilo získat jen na části zvoleného území. Naproti tomu na Starém Městě prošly farní obvody několika vlnami restrukturalizace. Tyto fáze vývoje farní organizace však lze díky dochovaným pramenům poměrně spolehlivě rekonstruovat.